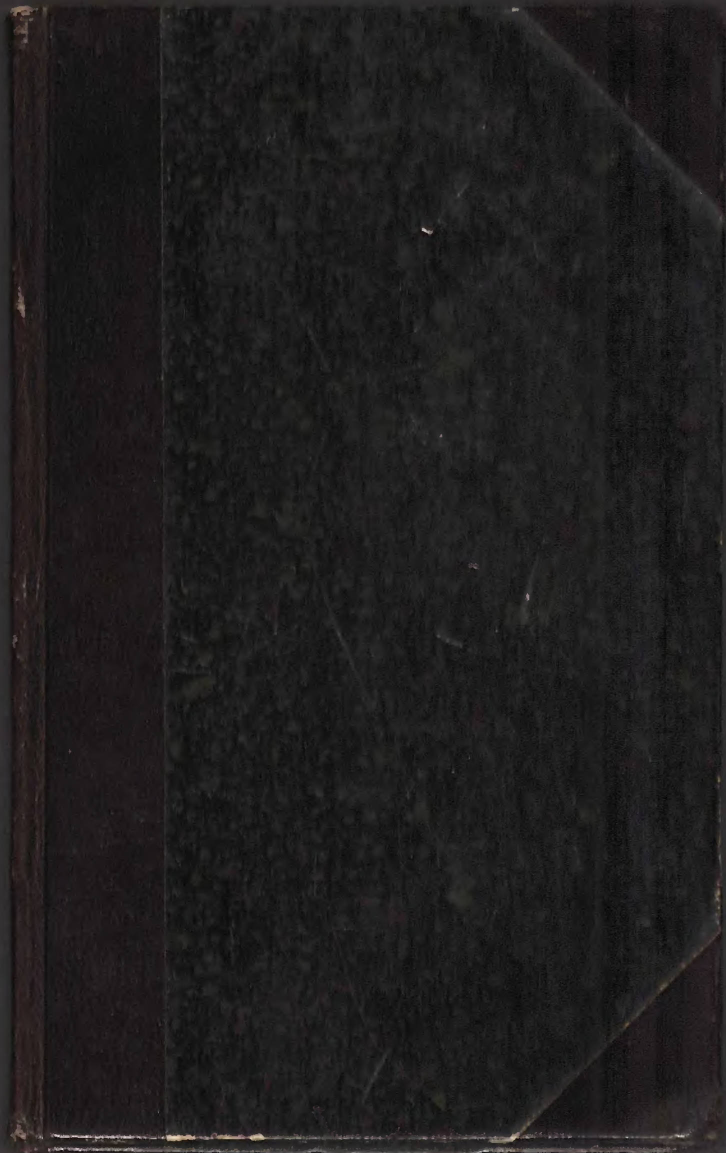

[illegible]

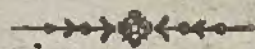
Fáein

Ljóðmæli,

Þorgeirs Markússonar

fyrrum prests að Utskálum
frá 1747—1753.

Önnur útgáfa.

Kaupmannahöfn.

á J. D. Kvisti, bóka=prentara og nótna.

1851.

Formáli

fyrir

fyrstu útgáfu.

Pared hreppstjóri Þorgeir Andresson hefur bedíd mig, ad hafa hlídsjón med útgáfu kvers þessa eda kvedlinga, sem hann geymt og safnad hefur eptir afa sinn, Þorgeir Markússon fyrrum prest ad Utskálum, og hann lætur nú koma á prent, uppá sinn kostnad, sýnist mér tilhlýdilegt ad skíra frá því helsta, sem eg hefi gétad komist ad um høfundinn.

Um ætt og uppruna Þorgeirs Markússonar mun flestum ókunnugt vera, og ekki hafa neinir ættartølu ritarar gétad géfid þar um upplýsingu. Tilgáta er, og ekki ólíkleg, ad fadir hans Markús, hafi verid bóndi. Módir hans hét Sigrídur Gísladóttir, og deydi ekkja háøldrud, hjá honum í Fuglavík. Hvar

Þorgeir hefur alist upp er óljóst, en eptir dóttur hans Valgérdi er haft, ad hann hafi ad austan komid til ekkju nokkurrar á Járngérdarstødum, og verid hjá henni smali um nokkur ár, en hún hafi komid honum, fyrir milligaungu annara, í Skálholts skóla, þegar borid hafi á gáfum hans og lyst til lærdóms. Eptir aldri hans sem finst hér i rotnum skrædum af sálna-registri Hvalsnes presta, hefur hann átt ad vera fæddur árid 1722, og eptir vitnisburdarskrá sem fyrr meir vant var ad géfa þeim sem útskrifudust úr skóla, af sjálfum skólapiltunum, er eg i hondum hefi, vidvíkiandi afa minum Sigurdi sál. landþingis skrifara Sigurdarsyni, og audsjáanlega er med eigin hendi Þorgeirs, sjest ad hann árid 1739 var ofarlega i efribekk, og hefur hann því líklega útskrifast úr skóla árid eptir eda 1741. Því næst er sagt ad hann hafi verid i skrifara þjónustu hjá løgmanni og seinna amtmanni Magnúsi sál. Gíslasyni, þángad til honum veittist Utskála braud 1747, vígdist hann sama ár og giptist Gudrúnu Þórdardóttur, bónda i Gérdum i Gardi og Valgérdar Jónsdóttur. Um

sumarid 1753 vildi honum til sú hrøsun og ógjæfa í Kéblavíkur kaupstad í høndlunar vidskiptum, hvar fyrir hann sama ár var dæmdur frá kjól og kalli; hafdi hann annars, medan hér var prestur, haft á sér almennings ord fyrir rádvendni, og var elskadur og vyrdtur af sókn-arfólki sínu, fyrir kénníngar sínar, lipurt ordfæri og skáldskapar-gáfu. Hér eptir fluttist hann ad kóngsjørdunni Fuglavík á Midnesi, hvar hann bjó til daudadags. Árid 1758 þann 27da febr. komst hann í mikinn sjáfarháska, í hvørju ofsavedri og sjúkbil sem samfara vard, ad af 10 skipum, sem hrakníngi mættu, fórust 6, med 38 manns á, en 4 nádu, eptir harda útivist, lendíngu, af hvørjum hann var formadur fyrir einu, sem nádi ad Gérdum, um hvad allt er gétid í hraknings sálmi hans.

Børn átti hann 4, dóu 2 á únga aldri, Valgérdur og Markús; Gudrún hét þad 3ja, sem deydi ógipt, rúmlega tvitug, í Kirk-juvogi; þad 4da Valgérdur ad heiti, komst upp, og giptist fyrst Sæmundi bónda á Rafn-kélsstødum, Bergþórssyni, en seinna Andrefi Egilssyni bónda á Króki, prests Eldjárnssonar á Utskálum.

Margt af ljóðmælum Þorgeirs prests Markússonar er undir lok liðið, en af þeim fáu sem hér koma í ljós, má ráða, að maðurinn hefur verið andríkur, bænrækinn og samvitskusamur. Lýsir hraknings sálmur hans því trausti, sem hann í lífsháskanum hafði á Guði, og sem þeir, er á sjónum leita næringar sinnar, og svo opt komast kunna í viðlíkar kríngumstæður, þurfa sér innrætt að hafa með hjarta-heitu bæna ákalli, eins og allstaðar endranær, hvar sem maðurinn er staddur í neyð og hættu, uppá Guð í öllu kominn. Sjøstefjasálmurinn svo kallaður, sem inniheldur eins syndugs manns iðrun og apturhvarf, lýsir hans eigin viðurkénníngu fyrir Guði, viðkvæmni og ángri útaf broti sínu, sem hvervetna má sjá af sálmum hans, að hann hefur haft af samvitsku þúnga. Héraðauki er eptir hann iðrunar-saltari í 20 sálmum og huggunar-saltari, báðir prentaðir á Hólum 1755 fyrir tilhlutun amtmanns Magnúsar Gíslasonar, hvørja hann orkti árið eptir að hann féll, má og af þeim víða skilja hvað nærri honum hafi geingið sín hrøsun. Það er mælt, að amtmaðurinn hafi boðið honum að sækja um uppreisn, fyrir hann, en hann hafi ekki þáð, og

sagst óverdugur ad hafa þad embætti á hendi framvegis.

Seinustu ár sín lá hann veikur í hálfvisnun, úr hvörjum sjúkdómi hann deydi árid 1769, 47 ára, og liggur grafinn vid Hvalsness kyrkju, undir legsteini á kórbaki.

Oll þau ljódmæli sem hér koma fyrir sjónir, eru uppskrifud ordrétt eptir því eina handriti, er hreppstjóri Þorgeir í höndum hafdi, af hvörju afi hans, hefur þó minust skrifad sjálfur, heldur bædi síra Þorkéll Olafsson, sem hér var prestur á Hvalsnesi, um þad leitid Þorgeir Markússon deydi, (sídan dómkirkju prestur og stiptprófastur ad Hólum) Jón Þórdarson, mágur hans, bóndi í Júnkeragérdi og hreppstjóri í Høfnum, og Þorkéll Jónsson, løgréttumadur í Kirkjuvogi, sem seinna giptist ekkju Þorgeirs. Skrif- feil og stafvillur sem í handritinu fundust, hefi eg leitast vid ad lagfæra; en meiningu og ordfæri hefi eg hvörki viljad breita, né þókst fær um ad gjøra, til þess betur færi — sem eg veit, þeir vyrda til vorkunar, sem vita, hvør vandi þar á er.

Ad lyktum óska eg, ad kvedlingar þessir, mættu verda þeim sem heyra edur lesa til

áminningar og uppvakningar, ánægju og eptir-
lætis þeim sem utgéfur, en verdugs lofs og
endurminningar þess sem samdi.

Utskálum þann 2ann febr. 1841.

S. B. Sivertsen.

Endurminning,

tilfellis sem skédi þann 27da febrúar 1758 á Sudur-nesjum, vid manna og skipa-tjón og hrakning.

Lagid: Fadir vor sem á himnum ert.

1. Í sínum fagra lofsaung les, lærdóms grein þessa Móises, ad sjálfur Drottinn segir hér, svo vid Israels kynkvíslir: „Í daudans neyd eg nidurslæ, en nært og lífgad aptur fæ".

2. Málsgrein þá hafa margir reint, minnst af þeim dæmum fæ eg greint, hvørsu ad Herrann harda pín, hefur opt lagt á børnin sín; en þeim þó verid ætíd hjá, og ánaud loksins bjargad frá.

3. Allstadar hætt í heimi er, hverful vatns-bóla reinumst vér; en samt þó ætíd ødrum meir, í háska stadir vyrdast þeir, sem útá sjóinn eiga leid, af því svo margur daudann beid.

4. Sáncti Páll hafsnaud harda fékk, hradt yfir skipid sjórinn gékk; heyra þar mátti harma kvein, hvørki þeim sól né stjarna skein; en slíku daudans fári frá, fadir himnanna leisti þá.

5. Lángt sýndist Jónas leiddur hér, þá lét útbyrdis kasta sér, hrædileg þar var hætta med, hvalurinn þá hann svelgja réd; en øll til góds þau efnin vønd, almáttug greiddi Drottins hønd.

6. Hvad vil eg segja? svoddan þraut, sjálfur Frelsarinn reyna hlaut, med lærisveinum ljóst til sanns, lífssøgu í þad stendur hans. Svoddan eitt dæmi sett mun þar, sjófarendnm til huggunar.

7. Þessum eg dæmum víkja vil, víst uppá þad sem hér bar til, þá datum skrifa þurftum vér: þúsund, sjø hundrud, fimtýger, og átta, Kristí fæding frá, fiski — øndverdri — vertíd á.

8. Sjóferda skip hér sunnan fjalls (svo byrjar efni greina spjalls) út voru dregin fisk ad fá, ferd var af fíli komin þá, af austri vindur ofan stód, á honum fyrst þó hægd var gód.

9. En sem þau vildu halda heim, hvassvidri gjørdi móti þeim, med fjúks og snjóhlads myrkri hríd; minnisstæd var sú rauna tíd! Einginn þá leingur eptir sat, ad landi dró sig, hvør sem gat.

10. En þeir sem dulduſt vindinn vid, og veikt tillburda høfdu lid, edur og ſkipin æerid ſtór, eptir dróuſt, því vedrid fór, vaxandi þá med voda grein, vard þar á hléſtund aldrei nein.

11. Formenn nokkrir sem fæ eg sagt, fyrri sig gjørdu taka í vakt; hægari sumir høfdu ſkip, hinum því framm hjá runnu í svip. Komuſt þeir svo um kvøld til lands, krapt og hjálp fyrir Lausnarans.

12. Ei kunnu þessir allir þá, aptur þó sínum høfnum ná; heldur til og frá hrøktuſt meſt, hvar sem ad landi komuſt beſt. Af andródurnum ordnir hér, uppgéfnir nær og dasadir.

13. En hinir, sem ei áfram gékk, þá ædi stormsins vaxa fékk, hrekjaſt urdu til hafsins út; hófſt þá — sem von var — neyd og sút; myrkvidrid gékk svo ódum á, út fyrir bordſtokk varla sá.

14. Níu svo ſkip í naudum beint, af nesinu, sem fæ eg greint, og eitt úr Høfnum enn þar til, undan þau ráku djúps á hil; af þessum tíu segjaſt senn, sex meiga tvíllauſt forgeingin.

15. Ekkért til þeirra enn er spurt; á þeim svo dáid hafa burt, og hædſtann føgnud himna ranns, hlotid þrjátygi og átta manns;

fyrir því þeirra frelsi vér, fagurt lof, Drottinn! syngjum þér.

16. Allir til samans erum vær, í þinni hendi, Fadir kjær! þín eign er bædi ønd og líf, en þó menn kanni daudans kíf; nær sem þú geyma gjørir ønd, gott er ad falla í þína hønd.

17. Ekkjur þeirra og úngu børn, anníst þín mildin líknargjørn; føðurlausra þú fadir ert, forsvar þeim øllum besta sért: útflotin þeirra ángurs tár, afþerri best þín høndin klár.

18. Hin fjøgur skip, sem hrøktust greidt, Herrann til lands fékk aptur leidt, næsta dag eptir, naudum úr, þó nætur mædan fíndist súr: ad vera skyldu víst til sanns, vitni um krapt og hjástod hans.

19. Berlega vil eg birta þá, bæina sem þau voru frá, fyrst því ad innan finn eg sé, Flángastadir og Sandgérdi, beinni rød heldur bygdin slík: Býaskér þá og Fuglavík.

20. Þeim sydstu bæum þremur frá, þar voru bændur sjálfir á; en fyrir skipi fjórda var, framandi madur, vanur þar; áttin var mótstæd øllum eins, enginn stjórinn og flest til meins.

21. Bæa eg minníst þeirra því, ad þessum vel má bygdum í, uppi vera sú ángurstíd, og

hvørsu Drottins mildin blíd, heimilum þeim fékk hjástod veitt, hvar til þó ei var medal neitt.

22. Eg sem ad kénnt fékk ókjør slík, á Sexæríng frá Fuglavík, og adrir sjø þar medur mér, meigum berlega vita hér, ad hinir sama hættubann, hafi og reynt um tíma þann.

23. Þess vegna mér í þánka bír, þar til mig líka skyldan knír: Guds mildi verkin voldug hér, ad vekja fyrir sjálfum mér, svo adrir megi úti frá, andlega har af nytsemd fá.

24. Eptir þá vorum ordnir vér, øll hvurfu jafnsnart skipin mér, ossa brádvindur ad oss þaut, aptur á bak þá gánga hlaut, vedrid svo gjørdi vaxa greidt, ad vid ei gátum rádid neitt.

25. Farms høfdum hluti feingid tvo, fiski því hlutum létta svo, ad ei var meira eptir þar, enn skipinu til stødvunar, svo nokkud hægra yrdi ad, ágángi sjáfar verja þad.

26. Hrídin þá ordin hørdust var, hrekjast vann skip eitt ad oss þar; ógjørla þad vid þekktum þó, vid þá ad tala gafst ei ró; hrøkktumst vér aptur þó frá því, þar af jókst okkur sorg á ný.

27. Urrædi eingin ønnur þá, i ánand þeirri kunnum sjá, enn halda skipi horsi í, þó

hefdum allir nóg med því; og sem leingst bera okkur ad, áføllum stærstu verja þad.

28. Þó var tilhugsun þessi ein, er þýngsta jók mér kvída-mein: ad hefdi bilur sami sá, síseldt til morguns stadid þá, ljóst mundum hraktir lángt í haf, þó lísa nótt vid kynnum af.

29. Hefur mér fólkid sídan sagt: — sjest þar af Drottins hjálpar makt, — ad vedur hafi valla þá, verid hér gángfært landi á; eldraudur sjórinn sýnast vann, svo mjøg umhversur gjørdist hann.

30. Urkula vonar ef ad þeir, um líf sitt gjørdust framar meir, er voru komnir undir land, ei því þeir sáu til þess grand; hvad mundu ekki hinir þá, er hrakning slíkann gjørdu fá.

31. Fortekid hafa margir menn, er muna þessi tídindin; ad þann andvidris ógna svip, afbera mundi nokkurt skip; þó frost ei væri feikna stirdt, fjúkid samt gjørdist ofur myrkt.

32. Ætla vid gjørdum þá og þá — þegar stórvidrid mest gékk á — ad efalaust í einum svip, okkar sorgánga mundi skip; bilud øll mannleg byrtust rád, bádum því Gud um vægd og nád.

33. Þrisvar sérdeilis bad eg blídt, nær bistist þannig vedrid strídt: ad líknin þess er leysti heim, lina nú vildi ógnum þeim, svo mína lífs eg mætti fá, med hans velþókknun aptur sjá.

34. Samt øllu fremur sorgbitnir, son Guds af hjarta beiddum vér; í dýrd og rósemd eilífa, okkar sálir ad medtaka; því vér þá ekki vissum nær, en vid oss mundu skilja þær.

35. Drifum vér þannig hafs á hil — húma nú tók, sem von var til — gjørdist þá aldan geysi stór, gékk yfir skipid margur sjór; af því vid austur optast þar, einn vor lidsmadur besti var.

36. Um dagsetur, þá dymma réd, dvínadi nokkud stórvidrid, en ei þó svo vid gjætum greidt, til gagns med árum dreigi neitt; hvørt halda skyldi sáum síst, sama var enn þá fár oss víst.

37. Nú þegar myrkrid nóttin jók, ad nýu vedrid upp sig tók, med biljum strídum brádt til sanns, á bøli valla gjørdist stans; hrædilegur — sem hreldi géd — hræfareldur þar fylgdi med.

38. Yfdist þá aptur aldan stór, yfir oss sjódrif gánga fór; af eldglæringum uggur stód

útleit flest allt sem væri glód. Tókum vér mjøg ad þreitast þá, því nærri sérhvør géta má.

39. Af sjódrifinu vorum vér, vída hvar ordnir skinnlausir, hreifíngar illa þoldum því, þjakadir slíkum hrakníng' í; en ef ad einhvør af sér dró, ad honum jafnskjótt kulda sló.

40. Veikjast nú gjørdi vonin lífs, en vaxa kvídinn dauda kífs. Omálga barnfugl — úngann minn, eg fól því Drottni sorgbitinn. Ektakvinnu og alla med, er mig lífs hefdu gétad sjed.

41. Afhuga þá eg ordinn var, øllum samskiptum veraldar. Blídt því minn Jesúm bad eg hér, brotin øll kvitt ad géfa mér, leida mig hédan loks til sín, og láta eingan gjalda mín.

42. Í hjarta kom mér hugsun sú, harmandi þess eg minnist nú: hvad marga nótt til hvíldar hér, hafdi Gud ádur géfid mér; en eg ei þakkad þessa nád, því kjæmi mér nú hefndin brád.

43. Til gjædanna sem Gud oss hér, af gjædsku hvørn dag meddeilir, lítid opt finnst, á medan má, misbrest ei lída neinn þar á. En þá þau vantar, allra best, hvad á þeim ridur, jafnan sjest.

44. Utbrynja, Drottinn! ekki þig í þinni grimd ad straffa mig. Forsómun alla, Fadir! mín, forláti blessud gjædskan þín! værdar nótt hvørja veit þú mér, verndarinn trúr! ad þakka þér.

45. Jesú! þín kalda kvalanótt, þá kémur loks mín bana sótt, harmabót sé og huggun mín; hønd in mig best þá styrki þín, svo ad upprenni sídar mér, sælu og dýrdar ljós hjá þér.

46. Allir samþykkir vorum vér, var þad hin mesta gledi mér; hvør gjørdi annars hressa géd, hvør fyrir ødrum bidja réd; sameiginlega settum traust, á sjálfan Gud med huga og raust.

47. Eg gjøri vissan einninn mig, ad allir hinir hafa sig, best undir dauda búid sinn, og bedid Gud med vota kinn: miskun ad veita sálum sín, sárheita fyrir Jesú pín.

48. Var þad fulltrúa vonin mín, ad vor Drottinn af gjædsku sín, okkur mundi þá eilíft líf, eptir fullendad rauna kíf, øllum til samans géfa greidt; girntumst vér þá ei fremur neitt.

49. En Gud ei hafdi áliktad, okkur ad taka þá í stad, hédan til sín í himna rann; heldur sér hægt álita vann: ad géfa okkur land og líf, en lina gjørvallt sorga kíf.

50. Um háskann eg svo hefi greint, á hafinu sem feingum reynt; fá skulum nú um frelsid mætt, framvegis heyra nokkud rædt. Í stridi girnast flestir frid — fagurt er skúra upprofid.

51. Nú sem var lidid nóttu á, nádi oss lýsa rúnglid þá; óvedurs lægdist ossa hrid, svo undir dag kom lognstund blíd; vid losudum þá Lausnarann, sem líkn oss géfa slíka vann.

52. Eins sem mest kunnum orkad fá, allir til ródurs tókum þá, á leid sem hugdum landsins til, þó lítil vissum þará skil; albjartur dagur upp svo rann, oss mjøg sá hagur gledja vann.

53. En sem vér feingum fjøll ad sjá, formerktum okkur vera þá, innar komna enn væntum vér; var þad oss mest til bóta hér; landnordus kalda gódann greidt, Guds fékk svo mildin okkur veitt.

54. Lángt hvad vid vorum landi frá, leyfdi ei birtan oss ad siá; segl-búa gjørdum svo í stad, og sídan héldum landi ad, lendíng í Gérdum gátum nád, Guds fyrir blessad hjálparrád.

55. Hefdi Gud ei svo hagstædann, heim aptur géfid birinn þann, erfidara var okkur þá, med árunum til lánds ad ná; svo gjørdi okkur vægja vel, vorkunsamt Drottins ástar þel.

56. Hugarlátleg mér vidtekt var, veitt í náúnga húsum þar, eptir þau hørdu hafs umbrot, hørund var aumt en klædin vot, komumst vid svo um kvøldid heim, kynja stirdir af hrakníng þeim.

57. Hin skipin tvø sem hefi' eg téd, høsnudu sig í Gardi med, ørendur ordinn, ødru í, einn madur var af vosi því; sama þau reyndu sjóvolk strídt, sama Gud ann þeim frelsid blídt.

58. Hid fjórda skip, sem hermt er frá, Hamars sund inn réd komast þá; best nádi Gud því bjarga þar; — brim fyrir sunnan komid var, andast og hafdi einn af þeim, er þeir svoleidis fluttu heim.

59. Sjáum nú, hvørsu satt þad er, sem í upphafi stendur hér; med daudans ógn oss Drottinn sló, en dásamlega leysti þo; sá leingi móti erfidt á, undanhald kann um sídir fá.

60. Ágjætis vel um efni þad, Eliphas hefir prédikad: „hvørn Drottinn tiptar, sæll

er sá, — sorga því náð hans eyðir þrá — af sex hørmúngum sviptir þér, sjøunda þig ei heimsækir".

61. Sama um þetta segja réð, Samúels móðir einnin með: „deyðir og lífgar Drottinn hér, dásemd hans prísa verðugt er, niðurfærir til heljar hann, hérmeð og aptur lífga kann".

62. Utsegja það kann einginn hér, almætti Guðs hvað mikið er; høfuðsképnurnar hlýða því, herma það dæmin forn og ný. Líka stendur í hendi hans, høgum að ráða sérhvørs manns.

63. Hann til sjáfarins segja kann, sjálfur um þetta ræða vann: „Læt eg þinn ofsa lægjast nú, lengra en híngað kémst ei þú, strax skulu bylgjur stoltar þín, stillast og hlýða boði mín".

64. O, hvørsu þessi harma tíð, hefði nú mørgum orðið stríð! og margt útflotið ángurs tár, ef allir hefðu dauðans fár, hlotið sem fengu hrakning þann? hag sinna næst hvør géta kann.

65. Þøkk fái Drottni þíða téð, þannig sem náð hans hugga réð; hann miðt í reiði minntist sín, á miskun þá sem aldrei dvín; þó ángurs feingi margur móð, minna varð af enn hér til stóð.

66. Lifgjøf nú Drottni launum vær, lofi hann hvør sem orkad fær, til þess hann lént oss fjørid fékk, þá fárid daudans mest ágékk, því David segir: „daudir hér, dýrki hann ei, sem vonlegt er".

67. Eg prísa, Drottin! elsku þín, ad þú þá sviptir heljar pín, sem ad á skipi medur mér, máttu þann hrakníng reyna hér; þó bølid strángt oss bæri ad, bætt hefir allt þín gjædska þad.

68. Losgjørdar fórn eg færi þér, fyrir þá adra líka hér, sem þú bjargadir sama sinn, úr sømu þrautum, Herra minn! óverdugt þakkar offur mitt, ekki forsmái veldid þitt.

69. Eg fel svo þinni ásjá enn, alla gud-hrædda fiskimenn, sem hrekjast bylgjum hafsins á, Herra! kénn þú í brjósti um þá, hvørt sem þú lætur líf edur deyd, lyktun á gjøra þeirra neyd.

70. Lasin leirflaki líkamans, loks þá for-gánga skal til sanns, hafróti daudans hørdu í, hjálpa oss, Gud! ad mæta því; sjálfur þú vora sál leid þá, til sælu hafnar himnum á! Amen.

Idrunar sálmur,

sem inniheldur 7 andvarpanir syndugs manns.

1ta Andvarpan.

Opinber syndajátning og audmjúk líknarbón.

Lagid: Líknarfullur Gud og gódur.

1. O Gud, og Drottinn allsvaldandi! eg kém nú til þín sárt harmandi, synd mína hvør nú ordin er, ofþúng mikils til byrdi mér.

2. Aldrei skal eg af því láta; audmjúklega brot mín játa; því sá sem lækning fús vill fá, fyrst um sjúkdóminn kvarta má.

3. Um fótskør þína' á allar sídur, ormur syndugri valla skrídur; er því vel maklegt, ad mér nú, af henni burtu spyrnir þú.

4. Eg hefi svo mørg afbrot framid, í frá barnæsku vondt mér tamid; helst því mín forþént hefir sál, helvítis eilíft kvala bál

5. Allskonar lýtum er eg þakinn, aumur, voladur, blindur, nakinn; er því réttvíst, ad útskirpir, af þínum munni, Drottin! mér.

6. Sem Manasses af megnum trega, mælti og bar sig hørmulega: „sandinum fleiri synd er min", sama mér þreyngir andar pín.

7. En þó þad afbrot yfirtekur, sem ángur þetta hjá mér vekur, og allt hvad hlít eg íllt af því, er þad mér huga ferskast í.

8. Sjá þú, Gud! hvørsu sárt eg harma, og sundurbrotnum vængi barma: af því ad fitin føst er mín, forsmán eg líd og sára pín.

9. Samvitskan bítur, sárid blædir; Satan ákjærir, løgmál hrædir; hjástodin dvínar hør-múng lýr, heimurinn fagnar; lukkan flýr.

10. Nú flý eg medan nádin stendur, Ninive eins og innbyggendur, nádugi Gud! á nádir þín; nádþyrstri sálu líkna mín.

11. Fyrst þú vilt ekki frá þér reka, fáráda, er sig játa seka, og gánga hreint vid glæpum sín, grátandi flý eg nú til þín.

12. Allskonar vill mig ángrid beygja, engum hefi' eg nú til ad segja, eilífi Drottinn! utan þér — ó, brunnur líknar! svala mér.

13. Allt gott sem hafdi eg af þér hlotid, er nú med syndum af mér brotid; aví! hvad er i allann stad, aumkvunar verdt ad hugsa um þad!

14. Hvørt sem eg gjøri huga renna, harma vill kvídinn sárt mig spenna; i flest øll skjól er fokid nú, Fadir himna! þad álít þú!

15. O, hvad margt bøl mig gjørir græta, græt eg þad tjón er síst má bæta; bæta, Gud! virdstu meinin mín, min ønd svo prísi gjædsku þín.

16. Eptir mikilli miskun þinni, miskuna, Drottinn! sálu minni, og afmá syndir allar mín, eptir mikilleik nádar þín.

Nur Andvarpan.

Syndarinn klagar sína eymd, andvarpar og hrópar um hugsvølun.

1. Oteljanleg mín er nú mæda, undin hørmúnga sárt vill blæda; Jesú, gódi meistari! mér, miskuna þú og líkna hér.

2. Horfin er flest øll heimsins blída, hlýt eg adkast svo margt ad lída; lít þú því, Jesú! ljúft til mín, líknar blessudu augum þín.

3. Vinir sem fyrr eg vel nam trúa, vilja nú flestir frá mér snúa; fárádann þó ei forlát mig, fyrst eg treysti nú best á þig.

4. Eg er sem fugl á kvisti kúrir, kveinandi sárt, — því neydin stúrir — hrakinn i burtu hreidri frá, húss-þekjur eymda kominn á.

5. Í hrekkjafullum hejmsins glaumi, hrekst eg eins og tré fyrir straumi — edur sem það í stormi strá, er stadar nema hvørgi má.

6. Syndin mín slíkum voda veldur, veldur hún því ad eg er hrelldur, hrelldur er skjaldan hugur hýr, hýrt ei verøldin ad mér snýr.

7. Vid saud mér þann má samanlíkja, sem frá hjørd hefur gjørt ad víkja; á herdum þínum, hyrdir minn! í hagann sjálfur ber mig þinn.

8. Eins og hjørt lángar eptir vatni, — ad honum þar vid mædan batni —; ønd mína þyrstir eptir þér, ó brunnur líknar! svala mér.

9. Sem hundtík flýr ad herra sínum, hæníst eg nú ad fótum þínum — miskunar virdstu molann þinn, mér einn ad géfa, Jesú minn!

10. Þú veitst eg hefi af hrøsun minni, hjarta kramid og dapurt sinni, sem barnid gott

er hrædt og hryggt, þá hefur það sinn fødur styggt.

11. Það flýr til hans og fer að gráta, framdri synd gjørir á sig játa, bidur um líkn og lofar að, leingur ei skuli gjøra það.

12. Uppá þin ord og elsku dádir, eins flý eg, Gud! á þinar nádir; sonur þinn heita síst eg má! samt lát mig þræls þins kjørum ná.

13. Virdstu mér aumum vesælingi, að veita blessað lids fulltíngi, sem uppá kvakar elsku þín, allt eins og barnid módur sín.

14. Undir skjól=vængi skríd eg þína, skúrirnar medan ekki dvína, sem hænu úngi hrakinn mest, hjúkradu mér þar, Jesú! best.

15. Eg verd því hæli ofur feginn, þá adslæst mesti rauna treginn, til hjálpar mér og huggunar, hvad sem ágeingur, ligg ëg þar.

16. Eptir mikilli miskun þinni, miskuna Drottinn! øndu minni, etc.

3dja Andvarpan.

Eptirdæmi þeirra sem fallid hafa og feingid nád, tilfærir sá trúadi í sinn audmjúkann bænar kveinstaf fyrir Gudi.

1. Hrasadur ligg eg hladinn sárum, heitum fljótandi í sorgar tárum; ó Jesú! mýk þu undir min, oleo medur nádar þín.

2. Allir sem eru þúnga þjádir, þreittir og heims af bøli hrjádir, í hjá þér finna einkalid, andar hræring og sálar frid.

3. Med kløkkum til þín kém eg huga, sem kvinnan sú hin bersynduga, viljandi fætur þínar þar, þvo medur tárum idrunar.

4. Sá hefur á þér miklar mætur, sem margar skuldir þú forlætur; fyrst þu uppgéfur mikid mér, mikid lát þú mig unna þér.

5. Klædafald þinn eg kém ad strjúka, sem kvinnan sú hin blódfallssjúka; æ lát krapt gánga útaf þér, ó Jesú! til ad bjarga mér.

6. Af undum kraminn andar minnar, eg ligg vid díki nádar þinnar, og gét nú bjørg mér einga veitt — af slikri krøm er hjartad þreitt.

7. Yfir gjørvallar undir mínar, opnadar fyrir benjar þínar, breid þú, Lausnari blídi minn! blódugann píslar fadminn þinn.

8. Vid ástar tillit augna þinna, idradist Pétur glæpa sinna; eins lát þú nádar ávarp þitt ilja og hræra hjartad mitt.

9. Í nád leit Gud til øndu minnar, af stærd miskunar birtu sinnar, til eptirdæmis er þad skéd, um sig Sánti Páll mæla réd.

10. Davíd þá misgjørd sjá réd sína, sárlega hann kvaldi hjartans pína, fann hvørgi ró né hvíldarstad, hørmulega sér vægdar bad.

11. Í minu holdi er einginn fridur, ógnan þin hardt mér slær nú nidur: gakk ekki i dóm vid þrælinn þinn, þvi eg er sekur, Drottinn minn!

12. Ó Jesú! veit mér idran slíka, þvi eg vil hjartans feginn líka, med sárt kveinandi sorgar raust, synd mina gráta hræinislaust.

13. Ræninginn hlid vid hægri þina, hjálpar þig bad fyrir øndu sína; honum þvi gjørdist vistin vís, vegleg med þér i Paradís.

14. Einn þræll i ánaud andar sinnar, ætlar því góds til nádar þinnar; af þvi svo mørgum ádur þú, aumum sýnt hefir hjálp og trú.

15. Í þeim brunni vatn aldrei þrýtur, af honum hvad mørg lind sem flýtur: sú sól, mannraunum øllum í, upp hvørn morgun oss rennur ný.

16. Eptir mikillri miskun þinni, miskuna, Drottinn! øndu minni — o. s. fr. v.

4da Andvarpan.

Sálin heldur áfram í bæninni, og lætur í ljósi, hvørsu henni þykir nádin þess sætari sem neydin er sárari.

1. Eg er sá þjón — og þad má skilja — sem þekkti gløggt míns Herra vilja; en féll þó blindni ærna í, ótal høgg má eg lída því.

2. Þegar eg hér um þegja vildi, og þeinkti brot mitt hulid skyldi; — sem gjørvallt þornar sumri á, svo urdu minir kraptar þá.

3. Hæg þú, ó Gud! á hegning þinni, hegn mér ei eptir illgjørd minni; lát reidi fylgja miskun med, marin þú beinin aptur gled.

4. Lát Jesú kvøl og krossins dauda, kveinstaf, forsmán og dreirann rauda, gylda fullt fyrir glæpi mín, Gud minn! í nádar dómi þín.

5. Einginn til smánar ordid hefur, um það raunin best vitni géfur, eilíflega sem uppá þig, í ángistinni reiddi sig.

6. Idran og synda kvittun kjæra, komstu, minn Jesú! oss ad færa; heims því um bygdir allar á, útberist gledi hljómur sá.

7. Allir blóddropar eru þínir, einka lausnar dýrgripir mínir, og svo mørg und sem á þér var, innsigli minnar velferdar.

8. Ad þér þú tókst med tryggum huga, tollheimtumenn og bersynduga: það var þitt yndi helst í heim, ad hafa samaumkvan med þeim.

9. Af því þeir heitast á þig trúdu, og sem fegnastir til þín flúdu, er hrasad glæpi høfdu í og hlutu forsmán útaf því.

10. Því sá ed gjørir svángur þreya, af sætleik matar helst kann segja, og hvad gott finnst ad svala sér, sá einn veit best sem þyrstur er.

11. Hugsvølun mest sá metur blída, sem mesta verdur sorg ad lída, høfninni fagnar helst ad ná, hvassvidri fyrst er reyna má.

12. Hvíldar yndælis helst kann neyta, sem fyrr sig hefur gjørt ad þreyta; um batann

vænast þykir þeim, er þýngstur sókti krossinn heim.

13. Frelsinu mestann forpris géfur, fángi sem ádur verid hefur: sá daudans vesst í voda hér, veit best hvad dýrmætt lífid er.

14. Lofsaung eg vil þess fegri færa, Frelsari! þínu nafni skjæra, úr stærri sem ad eymdum hér, almættis hønd þín bjargar mér.

15. Því þeir sem burtu frá þér fara, fordæmdir medur djøfla skara, í díkis heljar dimmann stig, Drottinn minn! aldrei lofa þig.

16. Eptir mikilli miskun þinni, miskuna etc.

5ta Andvarpan.

Huggun af þeim fegurstu Guds fyrirheitum.

1. Eg vil, minn Gud! af ordi þínu, til yndis draga hjarta minu, fyrirheit þín vid fallinn mann, feginn ad smakka sætleik þann.

2. „Syndugs eg mannsins síst vil dauda, né sálar tøpun gjæfu snauda, svo víst sem lifi sjálfur eg", segir Guds mildin eilífleg.

3. Þó syndir manns um haf og haudur, hér séu ad lit sem farvi raudur; eg vil þær líkt sem ull og snjó, aptur sárhvítar gjøra þó.

4. Til endurbóta ydar saka, eg vil stein=hjartad burtu taka, en aptur géfa annad nýtt, ástúdlegt, hógvært, gott og blídt.

5. Nær syndarinn frá vondum vegi, víkur og gjørir hvad eg segi; misgjørdum hans af ástaril, øllum til fulls eg gleyma vil.

6. Hvørt skal eg mínum huga snúa? hvar er mín stærsta lyst ad búa? hjá þeim sem ordin hrædast mín, og harma jafnan glæpi sín.

7. Aptur til mín med ángri snúid! — ydur því sálargrand er búid, — eg vil þá líka einnin mér, til ydar snúa í miskun hér.

8. Á reidi minnar augabragdi, all = litla rækt eg vid þig lagdi; en í gjædsku mikillri min, mun eg þó aptur vitja þín.

9. Á þeirri tíd skal øllum kunnur, í Jerú=salem standa brunnur, syndanna allri saurgun mót, sønn mun þar finnast heilsubót.

10. Ef hinn rángláti af illsku lætur, ill=virkinn sína huxun grætur, mun Gud þeim lausn og miskun tjá, því mikil nád er honum hjá.

11. Syndugum manni ysir einum, sem idrast þó af huga hreinum, Guds fyrir einglum gjørast skal, gledin tvøføld í himnasal.

12. Illsku hvar þekking yfirgnæfir, í auðmýkt hjartans svo sem hæfir, øllu framar í ást og dáð, yfirgnæfir þó Drottins náð.

13. Þinn Aldingarður er með slíkum, alsettur blómstrum kraptaríkum, þessi lífgrøs við meinin mín, mjúkt bið eg leggi høndin þín.

14. Eg hefði í ánauð fyrirfarist, og fjandans ógn ei gétað varist, ef orðið, Drottinn! ekki þitt, endurnært hefði hjartað mitt.

15, Það er ljómandi leiðarstjarna, líf og sælgjæti þinna barna, lát það af breiðum lasta stig, leiða í himna sælu mig!

16. Eptir mikilli miskun þinni, o. s. frv.

6ta Andvarpan.

Hinn syndugi kvartar yfir veikleika sínum í trúnni og bæninni, og kastar sinni tímanlegu áhyggju uppá Guð.

1. Veik er mín trú og vogar eigi, að vænta liðs á mótgángs veigi; því óverðugur eg svo er, ó Jesú! kom til hjálpar mér.

2. Ei gjør þinn línkveik út að sløkkva, ei lát marinn reir sundurhrøkkva! skjálfandi varir vonar mín, ven þú á náðar brjóstin þín.

3. Eg trúi, Herra! en hjálpa minni, hug-veikri trú í ánaud sinni; sýn mér med Thóma sárin þín, svo endurlifni trúin mín.

4. Bænarmig líka bresturanda, bæn mín er stird og køld ad vanda; bænartár fyrir blódug þín, bænar ord heyrdu, Jesú! mín.

5. Þú hefur kénnt mér best ad bidja, bid-jandi gjør mig einninn stydjà! stydji bænar máttleysi mitt, midt í neydinni, hjálprád þitt!

6. Il veit med anda og ordi þínu, iskøldu hjarta í brjósti mínu, fyrir þitt sveita blessad bad, brádna nú lát í sundur þad.

7. O Kriste! lát þú krossbæn þína, kjósa grid fyrir øndu mína! sem í því játar seka sig, med synd ad hafa módgad þig.

8. Nær horfi eg fram á harma veginn, háskann eg sje þá øllu meginn; haldtu þvi, Gud! í hønd med mér, hníg eg strax, efad sleppi þér.

9. Hneig þú þíns Smurda hjarta og sinni, til hjástodar í naudsyn minni! ann'ra gudhræddra elsku géd, uppvek þú mértil hjálpar med.

10. Þó á nú horfist óvænlega, til uppreistar á marga vega; ei samt er stuttur armur þinn, ef þú vilt hjálpa, Drottinn minn!

11. Sømu um þetta segi' og ordum, sem Davíd hriggur mælti fordum: „her em eg, Gud minn!" gjørdu mér, hvad gédfeldast er sjálfum þér.

12. Þó verøld mig og mína lasti, medur fífeldu bøls adkasti, veitstu best hvad menn vinna til, ad vera hennar dára spil.

13. Þeim er svo til mín tala illa, og tídast hóp þann gjøra' ad fylla, fremur enn hefi' eg forskuldad, fyrirgéf þú best, Drottinn! þad.

14. Lát eingan minna glæpa gjalda, en géf þeim umbun þúsundfalda, á mínum sem ad eymda stig, aumka, hugga og styrkja mig.

15. Einn vatnsdrykk þeim á efsta degi, ógoldinn verda lát þú eigi, af gódu þeli géfinn mér, gleddu þá eins í dýrd hjá þér.

16. Eptir mikilli miskun þinni, o. s. frv.

7da Andvarpan.

Sálarinnar sárheitt ákall til Drottins.

1. Enn kém eg til þín andvarpandi, ó, Drottinn! synda spenntur bandi; høndin mín hefur hneixlad mig, og hrædilega módgar þig.

2. Lát þér þrábeidni' ei leidast mína; ligg eg vid nádar fætur þínar; og þadan ekki fyrri fer, enn sæ eg ádur sátt hjá þér.

3. Eg er nú hræddur af þeim ordum, er þú taladir, Drottinn! fordum; því þau hæfa svo hardt á mig, sem hefi lítils aktad þig.

4. „Af því þú gégndir ekki minni, advørun fyrr í velmakt þinni; í neyd ef spyr þú eptir mér, ei vil eg heldur gégna þér."

5. Ef þetta skal nú á mér rætast, og til réttvísrar hefndar mætast — ó, hvad skélfileg er sú pín, ad falla i reidi-hendur þín!

6. Ef sá réttláti nemur nærsta, naumlega' ad flýja vodann stærsta — hvar mun þa standa aumur eg? ógudlegur á margann veg.

7. Drottinn! vert ei til dóms mér strídur, drag þú þitt reidi-sverd i slídur! ei legg daud-lega ør á streing — aptur i nád mér þig samteing! —

8. O Jesú! væg mér aumum manni, sem ofbýdur vid kvala banni; og lát ei allt þad afgjørt er, i ríkja nú til hefndar mér.

9. Þess mun þig, Drottinn! idr eigi, á himnum þá eg los þér segi; ad þú hér befur aumann mig, aptur tekid í sátt vid þig.

10. Ekki mun vid þad verda minni, vegsemdin þín í eilífdinni; þó bandíngjanum bjargad nú, burt úr fángelsi hafir þú.

11. Hvørt á eg, Gud! ad flýá' og fara? ef frá þér viltu burt mér snara, hvar á eg lids ad leita þá, ef líkn ei gjørir þú mér tjá?

12. Fyrst hvørgi nema hjá þér einum, er hjálp og bót vid øllum meinum, og eg bid eingann utan þig, ó, hjartans fadir! bænheyr mig.

13. Sá bjargar best, er best oss géfur, sá bidur helst er ekkért hefur; alls er þurfandi øndin mín, allt er veitandi høndin þín.

14. O Jesú! virdstu málid mýkja, og mér þinn skjól=væng undir víkja! brádt ef þinn fadir býr til sig, í brædi sinni ad deyda mig.

15. Því ef þú hels úr hættu banni, hjálpar lífþrota sakamanni; sína lífgjøf ad þakka þér, því framar honum skyldugt er.

16. Ei máttu sleppa af mér hendi, þó agir þú mig straffs med vendi, ó hvørsu sárt þad ángrar mig, ef aptur skylda' eg missa þig.

17. Høndina seka, Herra! mína, hønd fyrir gégnum stúngna þína, í sátt og vingan aptur tak, ó Jesú! heyr mitt bæna kvak.

18. Þó hér eg reyni mædu marga, mér virdstú, Drottinn! aumum bjarga, helvítis kvala høggstokk frá, himnesku frelsi mig lát ná.

19. O Gud! lát frí af øllum vanda, ávaxtarlausann fauskr þinn standa, enn nú eitt ár í akri þín, ávinni þad nú Jesú pín!

20. O Drottinn! hjálpa øndu minni, eg mig fela vil hjástod þinni, ó Drottinn! loksins unn þú mér; eilífa' ad hljóta vist hjá þér!

21. Uppá þessa andvarpan mína, árnan, minn Jesú! skrifa þína, svo hún med fridi fái nád, fyrir hátróni Drottins, nád.

22. Eg er nú sídast umbidjandi, ó, þú heilagi guddóms andi! ad þín framgángi fyrir mig, fridar bón óumrædileg.

23. Heidur, vald, speki og eilíf æra, af øllu því sig kann ad hræra, sé þér, minn Jesú! søgd og skírd, sídar og hér í himna dýrd. Amen.

Erfiljóð.

---

1. Utfarar-sálmur

eptir úngbarnið

Valgérði Þorgeirsdóttur

eldri,

orktur af føðurnum 1752.

Lagið: Kom Andi heilagi.

1. O Jesú! lífsins ljós, lind svala besta, útvaldra einka hrós, og unun mesta.
2. Í þinni ástarhønd, er líf og dauði; þína, þó þjáist ønd, þú geymir sauði.
3. Af lífi móður mig, án meina leiddir, trygðríkann téðir þig, tjóni lífs eyddir.
4. Á fætur eg svo drógst, undir vernd þinni, því allt mér þú tilbjóst, þørf eptir minni.
5. Anda þíns upplýsíng, unnti mér bæði, ágjæta uppfræðíng, og æru gjæði.

6. Eptir lét einnig mér, þitt elsku-lyndi, blessad, til hjálpar hér, hjónabands yndi.

7. Litføgur lilja ný, lífs gjædd med rádi, þeim aldingardi í, uppvaxa nádi.

8. Ung dóttir var þad ein, í heiminn borin, fædíngar frjáls vid mein, frá módur skorin.

9. September telja tók, tuttugu og átta, ártal Krists eptir bók, innan ríms gátta.

10. Eitt þúsund, einnig sjø, øld hundrud taldi, fimmtýgi og til med tvø, tíd þá Gud valdi.

11. Var henni skírnar skraut, skeinkt svo med blóma. Valgérdar heiti hlaut og helgann sóma.

12. Afþvodist erfda synd, og illsku kraptur; en Herrans heiløg mynd, henni gafst aptur.

13. Andlegann æru krans, ødladist bædi, og blída brúdgumans, blódlitad klædi.

14. Hann leit til hennar hýrt, hann fadminn breiddi, hann frambaud hjálprád dýrt, hann saurgun eyddi.

15. Michaels messudag, sú miskun skédi, sveit engla svoddan hag, samgledjast rédi.

16. Eg gladur, ødrum hjá, af þeirri mildi, þakkadi Drottni þá, þó ei sem skyldi.

17. Fuldþakkad frídt um láð, eg fæ ei þetta, svo skjæra skírnar náð og sköpun rétta.

18. O Guð! hvað öll þín verk, undarleg greinast, og hjálpar hönd þín merk, holl vill oss reynast.

19. Lofi þig lífið mitt, leyst böls af móði, lof aldrei linni þitt, Lausnarinn góði!

20. Nærdist svo líkt sem ljós, lífs mæðu kafin, þessi mín rjóða rós, í reifum vafin.

21. Þángað til þóknadist, þríeinum Guði, að hlyti himna vist; hún með fögnuði.

22. Heim leiddist hún svo þá, af hrigðar vegi, þriðjudag fimta frá, fæðíngar degi.

23. Svo burtféll blómstur það, því blés Guðs andi, öldúngis upp visnað, af sínu landi.

24. Svo biturt dauðans beit, broddurinn harði, að lífs upp lilju sleit, úr lystigarði.

25. Svo var það litla líf, og ljós útslokið, dapurlegt dauðans kíf, þess dug fékk lokið.

26. Einka eg dóttur á, eptir að líta; orsök mér aukast má, að harma og sýta.

27. O Jesu! á mig lít, í miskun þinni; ángurs-bönd af þú slít, önd hrelldri minni.

28. Þú burttókst það sem var, þitt, en mitt ekki, og styttir eymdirnar, eg náð slíkt þekki.

29. Þú grát og gledi jókst, gleymdist því tregi, þú gafst, og þú burt tókst, þér lof eg segi.

30. Ur þessum eymdardal, inn hana leiddir, í háfann himna sal, henni veg greiddir.

31. Barnsképnan blessud mín, burt er nú hédan; eg þakka elsku þín, þann afgáng skédann.

32. Hana ei heimur kann, ad hrekja lengur, né ángra armædan, sem ad oss gengur.

33. Líkid í sínu sætt, svefn-húsi hvílir, önd lamb Guds einka mætt, á himnum skýlir.

34. Hún prísar Herrans dóm; hún Jesúm lítur; hún engla heyrir hljóm; hún sælu nýtur.

35. Hrellir oss hörmúng hér, holdsins umsvifa; því skémtun eingin er, ordin ad lifa.

36. En þar er endalaust, indælid sæta; Guds engla gledìraust, gjörir oss kjæta.

37. Hér er stríd hrygdar hætt, og holds svikrædi; en þar er sigur-sætt, fúngid lofkvædi.

38. Hér satan sífeldt vill, sálina fánga, þar kann hans ánaud ill, oss aldrei stánga.

39. Hér dæmin heimsins verst, oss hneixla tídum; þar ekkért saurugt sjest: vér synd ei kvídum.

40. Hér Guds börn sorakt sá, surdu opt hljóta, en þar er upphefd há, sem allir njóta.

41. Hér mædir sorg og sótt, og sídast daudinn; þar heilsu hefur drótt, heims burtu er naudin.

42. Lengi ad lifa hér, er lengi ad styggja, sinn Gud med syndum her, og sálu hryggja.

43. Er því best æ sem fyrst, í Gudi deya, ávalt skal ønd min víst, þar eptir þreya.

44. O barn mitt! ei til min, aptur þú kémur, heldur mig heim til þín, hédan Gud nemur.

45. Sælunnar samfund hann, sá okkur gési, sem heldur himna rann, og hørmúng sefi.

46. O Jesú! allt þitt rád, er mér til góda, skal eg því lífs um lád, þér lofgjørd bjóda.

47. Eg á nú sád-korn eitt, í akri þínum; holl er því hægdin veitt, í hjúpi sínum.

48. Alls holds nær eitt sinn á, upprísa sannast; vid korn staung virdstu þá, í vægd ad kannast.

49. Svo nær hún samteingd er, sálu á þeim degi, um eilif ár med þér, sér una meigi.

50. Vid mig æ verdi þinn, vilji blessadur, nú og í sérhvørt sinn, svo dey eg gladur.

51. Þínum oss þjónum ber, þitt lof margfalda, aukist þad eins af mér, um aldir alda. Amen.

2. Utfarar=sálmur.

eptir úngbarnid

Markús Þorgeirsson.

Lagid: Líknarfullur Gud og gódur!

1. En hefur þú nú, Gud minn gódur! géfid mér barn af sinni módur; einni svo kornstaung aukid vid, útvaldra sálna bindinid.

2. Sköpun háleita' og skírnar gjædi, þad skrautlegasta brúdkaups klædi, af skjærri nád þú skénktir því, skín þad nú slíkum búníng í.

3. Eins og þad barn mér ádur léntir, ormum gjædskunnar þetta spenntir; af því manngreinar álit er, ekkért, minn Drottinn sæll! hjá þér.

4. Fyrir þess fæding vil eg vanda, vegsemd háleita þér til handa, aldrei ofmargir eru þeir, sem auka lof þitt sídar meir.

5. En sem þú tédir elsku þína, í heim ad géfa barnkind mína; úr honum svo þad aptur vel, ástar þitt blessad leidda þel.

6. Tvennar sjø vikur tals á ládi, í tilsjón þinni lifa nádi; vóx upp sem blómstur velskapad, visnadi líka einsóg þad.

7. Angur hans allt svo endast rédi, en eilíf vidtók himna gledi; því honum upprann sælu-sól, sunnudag næstann fyrir jól.

8. Á þeirri hátíd ord Guds boda, augunum trúar, mér ad skoda: ad hluttakandi er Herra minn, holds og blóds eins og smábørnin.

9. Á henni þeirra englar súngu, einka fagurt med hug og túngu: „dýrd i hædum, fridur á fold, og Fødurs ást vid mannlegt hold."

10. Á henni svo mig um þad frædir, Esaias og þannig rædir: ad oss nú géfinn sonur sé, og sveinbarn fædt af jómfrúnni.

11. Ungbarna dýrstur er þad sómi, og indælasti jóla-blómi: ad ljúfur Jesús líkur þeim, án lýta fæddist hér í heim.

12. Enn vér til fulls nú ekki sjáum, af Jesú holdgan gott hvad fáum; andlega þvíad erum hér, allt eins og børnin fávisir.

13. En í háskóla himna dýrdar, heyrast dásemdir þær, útskírdar; úngir og gamlir eru þá, í því fullnuma Drottni hjá.

14. Þar er indælid þúsundfalda; þar er gladværd um aldir-alda; þar einkis framar þurfum vid, þar er Gud allra fulltýngid.

15. Njótandi slíkra nú er gjæda, nád fyrir Guds, í dýrd upphæda: blessadur þessi barnfugl minn, bródur þar Jesúm lítur sinn.

16. Eilífa júbil-hátíd heldur, hans sála þar og lofstýr géldur, syni Guds fyrir fæding hans, og fridþægingu syndugs manns.

17. Ei þarf hann lengur ánaud strída, né adkast heimsins med mér lída; hann er frá allri hættu frí, höndunum Drottins geymdur í.

18. Ungbörnum himna — eilíft — ríki, eignar vor Jesús þeirra líki, hann fær þad líka fljótt ad sjá, fagnandi lambsins stóli hjá.

19. Födur nafn mitt hann fékk ad hljóta, fær nú hans sál eins annars njóta, sem engin þekkir utan sá, er þad medtekur Drottni hjá.

20. Ossnemma þó hinn úngi deyi, alinn á sönnum dygda vegi er samt í rósemd öndin hans, ugglaus í bygdum himna ranns.

21. Af því hans sál var gédfeld Gudi, gjædd svo brádt vard hún þeim fögnudi, ad hún þar skuli um eilíf ár, allt verda laus vid sorga-fár.

22. Því hér í heimi er hættan mesta; holdid og satan villa flesta; sá er því sæll, sem fyrstur fer, í farsæld þá sem eilíf er.

23. Svo vel Gud opt vid sína breytir, sálar eilífann fögnud veitir, til farsælasta fulltýngis, fyrr enn þeir sjálfir óska þess.

24. Hann lætur börnin barna sinna, barns á aldri þá gjæfu finna, og til sín aptur fara frí, fyrr enn þau kvolast veröld í.

25. Þar fyrir, Drottinn! þig eg prísa; þitt sé vegsamad rád alvísa: ad létst barnúngann ekki minn, á mis fara vid kjærleik þinn.

26. Umsorgun hans rédst af mér taka, kann ekkért hann nú lengur saka: andstreymi hefdi' hann átt med mér; en unadsemd er nóg hjá þér.

27. Í öllum þrautum æfi minnar, eg vona svo til nádar þinnar, ad mér hann géfir aptur sjá, í himna-dýrd þér sjálfum hjá.

28. Þar er allskonar eptirlæti, unadsemd, heidur, lyst og kjæti; ei kann þar satansorka nein, útvöldum Guds ad vinna mein.

29. Þángad mig, Drottinn! þreittann lángar; þar ekkért framar böl mig stángar; barnfuglar mínir bádir þar, bada í rósum farsældar.

30. Eptir aflidnar ángurs tídir, í þann mig fögnud leid um sídir, svo heidri eg þig, Herra klár! hærst lofadur um eilíf ár. Amen.

3. Utfarar=sálmur 1752*),
eptir frú Gudrúnu Einarsdóttur,
Biskups mag. Jóns Arnasonar.

Lag: Mitt hjarta! hvar til hryggist þú!

1. Dygdugri frú vid víntré vænt, vegna síns blóma fagurgrænt, ljóst hefur Davíd líkt; er þad lærdóms efni ríkt, ef menn fremur hugleida slíkt.

2. Fyrst: eins sem gott tré út af sér, aldini sætust framleidir; svo kann og kvinnan gód, bestann ávøxt bera þjód, blóma sú med dygdanna stód.

3. Því meir vín=trénu þýngt sem var, því framar sætann ávøxt bar; eins gudhrædd sál med sánn, krossins þýngd því fremur fann, fegri bera dygdirnar kann.

4. Í þridju grein; sem vín=tréd víst, vel=blómgad tapar gjædum síst; eins kvinnan æru=fróm, uppriktug ad allra dóm, aldrei fellir dygdanna blóm.

5. Í fjórda máta vitum vér, ad vínkvistur sá fluttur er, aldin=tré annad á; vøkva sinn kann fullvel fá, fyrri líka blómanum ná.

*) Prentadur aptan vid hennar Æfi=søgu. 1778.

6. Eins þá menn dygda dæmid best, draga til sín og stunda mest, aptur þad frjósgum fær, og svo líkt sem aldin grær, er þess blóma fegurdin skjær.

7. Svoddan víntré var herlegt hér: hústrú Gudrún Einarsdóttir, sætlega sofnud nú; ágjæt biskups ekta-frú, Arnasonar kollud var sú.

8. Hennar mannkosta herlegt blóm, hennar gudhrædsla dygda fróm: orlætis idkun frí, og þolgjædi þrautum í, þekkt er landsins ordid um bý.

9. Aldini þessi af sér bar, í aldingardi kristninnar, háleitum heildri med; saft afdrjúpa sæt þar réd — sem ad gladdi mannanna géd.

10. Hún mátti kallast heidur lands; hún var kóróna ektamanns — hún ávann allra hrós, hún var skjært í húsi ljós, hún var fogur dygdanna rós.

11. Af hásum ættum heidur bar, herra prís verdum géfin var; en þó samt ágjæt mest, hennar dygdin sjálfrar sjest, sem hún jafnan stundadi best.

12. Ohreittri medur árvekni, sitt andlegt bæna reykélsi, í trúnni tendra réd, sérhvørt kvøld og morgna med, mædu = þjád, ad vid= hressa géd.

13. Ord Drottins hjá sér lesa lét, laungum undir þess heyrn hún grét, hjart = heitri andakt í, harma = léttir helst af því, henni spratt og svala lynd ný.

14. Abigael í ordum var, í húss = stjórn Martha røksemd bar; Maria gudhrædd mest; sem Tabíta tærdi best; trú hér hinnar kan= verstu sjest.

15. Kyrkju sína og kénnimann, kostgjæfi= lega rækja vann, hús þar sem halda réd; aud= sýnt fékk þeim elsku géd, offur gód og skeink= ingar med.

16. Eins líka ødrum úti frá, ástríka þægd hún gjørdi tjá; hógvær og fús á frid; rækja þenna rédi sid, ríka bædi og fátæka vid.

17. Síns ekta = herra sóma vann, sífeldt stunda og virda hann; ást honum æ fékk téd, útfør hans og einnig med, ýfrid gjøra veg= lega réd.

18. Í því tilfelli eins sem bar, á dottinn vønd Guds hirtingar, kysti med ljúfri lund,

sárt þó blæddi sorgar und; sjálf og bjóst við heimferðar stund.

19. Undir Guds líknar útbreidt skjól, í audmýkt trúar sannri sól, krossþjáða soninn sinn; af því sári sorgbitin, sat hún opt med tár=vota kinn.

20. Af ást til Guds hún audsýndi, undr=unar verdugt þolgjædi, í hvørskyns harma þraut; leid og stríddi lífs um braut, loksins dýrdar kórónu hlaut.

21. En góðgjørdirnar utan stans, af elskunni til náúngans, framflutu fjær og nær; lynd af brunni líkt sem skjær, lángt og dreift sér út=kvíslad fær.

22. Þannig fram gékk hún þýd í lund, þreyandi sína lausnar stund, frá heimsins hættu neyd; eptir lidid lífsins skeid, loksins hreppti sælann deyd.

23. Eg læt svo sagt um efni þad, sem adrir hafa sannprísad, med mjúkum málaklid; og um hennar ørlætid, ordum bæti fáeinum vid.

24. Hún ásamt sínum herra med, heil=stórar eignir skeinkja réd, af þeirra aflafé; er því skyldt þad ágjæti, ekki verdi dreigid í hlé.

25. Fátækum kyrkjum frúin gaf, fasta gótsi mørg hundrud af; þeim bréfum þínglýst er, þad eigendur þeirra hér, þakklátlega virda sem ber.

26. Adur sem gáfur ágjætar, Israels skeinktu høfdingjar, fúsir á fremdar sid, mætt ad byggja musterid; miskun Guds því kønnudust vid.

27. Eins Drottni þakklát fyndu sig, sjálfkrafa hjónin heidurleg, af aud þeim afladist; gáfu því, sem gégndi best, Guds til húsa naudþurftar mest.

28. Hér næst tóku þau høfdings hjón, heidursverdug ad raun og sjón, mørg fátæk fósturbørn; trúskab þeim og trygga vørn, tjádu nærsta mannveru-gjørn.

29. Létu í skóla sum til sanns, sumum komu þau utan lands, med gnóglegt gjald útreidt; sum frá henni giptust greidt, góts og jardir fékk hún þeim veitt.

30. Agjæti héldt hún áfram því, ekkju þá stand var komin í, og ángrid aukast réd; samt var hennar høfdingsgéd; hafa margir reynt þad og sjed.

31. Hún var þeim naudsyn allri í, eins og Rut fordum Nahemi, med atlot, ord og rád,

vilja í og verka dáð, vort sem best er kunnugt um láð.

32. Eins líka þau að meiníng mín, sem móður henni unna sín, þó fræg sé fram stígin; ljóst er og að margir menn, menjar hennar bera nú enn.

33. Líka svo breytti þýðt við þá, þénustu hennar gjørðu ná, sveina og meyar með, slíka rausn og gjæðsku géð, géta menn af dæmunum sjeð.

34. Undan þó tek eg allar hér, ástmønnum skeinktar vingjafir, sem henni sýndu þægð; stóra héraf fékk hún frægð, forsvar gott og astoðar nægð.

35. Herrans blessan í hennar skaut, hans af góðgirni nógleg flaut; eins óspart út frá sér, lét hún renna, líkt sem ber, læki sinna velgjørða hér.

36. Svoddan ágjætis aðnotið, allmørgum fleirum hefi' eg með, af hennar edla dygð, er mér fyrir utan stygð, ástar sýndi nákvæma trygð.

37. Í þriðju grein, eg enn fæ tjáð: ølmusugjørða fræga dáð, sem hún í sinni tíð,

vorkunsøm og viðmóts þýð, veita réði fátæ-
kum lýð.

38. Nakinn að klæða víst hún vann; vel gjørði metta húngraðann; þyrstum réð svala sætt: føðurlausra bøl fékk bætt, best og líka ekkjurnar kjætt.

39. Slíkra góðgjørða umbun á, upprisu degi mun hún fá, gjørla nær Guðs son tér: minnsta gjørt hvað mínum er, mig við tel eg framkomið hér.

40. O, þu dygðanna vineik væn, af vøkva trúar sífeldt græn! þig tregar landsins þjóð! þú varst mér svo þæg og góð, þínum undir skugga eg stóð.

41. Ektabundinni mær og mér, margtéðar þakka' eg velgjørðir, ástúðlegt allt viðmót, og óforþént æru hót, af míns hjarta þýðustu rót.

42. Grundvøll til þess sem eg nú er, á eg að þakka sjálfri þér, nærst góðri Guðs forsjá, þín svo bera merkin má, meðan foldu hrærist eg á.

43. Af því skal minníng aldrei þín, úr falla hug og hjarta mín, æ meðan er eg til; hana meður ástar il, út eg breiða kostgjæfa vil.

44. Á enda þinnar æfi mér, æra sú gafst, ad komast hér, þénustu þína í, bestu dygda blómstur ný, barstú þá í standinu því.

45. O, hvad margt bænar andvarp heitt, af ángist lífsins mædd og þreitt, fyrir Gud fram þú barst! hjardtad þá af hørmum skarst, hógvær samt og þolinmód varst.

46. Allt er nú lidid eymda fár, øll eru runnin sorga tár, allt er nú bølid bætt, hold í jørdu sefur sætt; sál fær gledin himnanna kjætt.

47. Þíns ekta herra sál mátt sjá, og sonar kjæra Drottni hjá; af eymd og ángist frí, fadmi Jesú føgrum í, fagnar þú af yndæli því.

48. Þitt tára sádverk endad er, eptir á himnum sídan fer, uppskéran ununar, og farsællegs fagnadar, frídum Guds í tjaldbúdum þar.

49. Lifir samt hjá oss lofstýr þinn, lifir þín ávallt minníngin; líf þitt sem ljós hér skín; en þó lifir øndin þín, allrabest hjá brúdguma sín.

50. Lausnara vorum lof sé nú, sem leidt hefur þá sælu frú, úr hættri heims ángist,

inní helga himnavist; Herra! leid oss þángad sem fyrst.

51. O Drottinn! vertú adstod vor, ad hennar mættum dygda spor, feta hér foldu á, svo vér lausir lífs vid þrá, ljóma sídan meigum þér hjá.

52. Þeim sem deyandi daudans kíf, deiddi en gaf oss aptur líf, sé dýrd og heidur hár; vídfrægjist um eilíf ár, æran hans og vegsemdin klár. Amen.

Bænar-sálmur.

í krossi og mótgángi.

Lagid: Ein kanversk kvinna.

1. Gjædskuríki Gud minn! gledin sálar, Jesús! undir verndar væng þínn, vil eg flýa, Jesús! best um þína barnkind, í brjósti kénndu, Jesús! ó, þú blessud lífs lind, líkna þú mér, Jesús! midt í reidi minst á, miskun þína, Jesús! aumri veittu ásjá, øndu minni, Jesús!

2. Uppá blessad ord þitt, eg nú vona, Jesús! afbrot géf mér øll kvitt, ó minn gódi Jesús

mín er trúin víst veik, veitstu slíkt, minn Jesús! littlogandi línkveik, lát ei slokkna, Jesús! eg við fætur fløt þín, fáráð ligg, minn Jesús! sárt nú þyrstir sál mín, í svølun þína, Jesus!

3. Dýrstann fyrir deyð þinn, dýrðar herrann Jesús! afgáng blessa mér minn, og mýk hans ofboð, Jesús! øll mín velferð á þér, einum stendur, Jesús! reynstu best, þá mest mér, makt á liggur, Jesús! óvinarins útsløkk, eldleg skeyti, Jesús! svo eg megi þér þøkk, þíða færa, Jesús!

4. Ránglætis ei minnst mín, miklu heldur, Jesús! þeink á náðar nægð þín, í nauðum mínum, Jesús! styggt eg hefi þrátt þig, það mig ángrar, Jesús! seka taktu samt mig, í sátt, minn blíði Jesús! fyrir þína krosskvøl, kaun og dreira, Jesús! meinin øll og mitt bøll, mýkja vyrðstu, Jesús!

5. Uppá þetta eg vil, ó! minn sæti Jesus! búa mig sem best til, burt að deya, Jesús! til þín mína tak sál, treysti' eg þará, Jesús! nær sem þykir þér mál, því ræður þú, Jesús! hæga géf mér helsótt, hjálpari minn, Jesús! meður þinni minn þrótt, mildi styrktu, Jesús!

6. Náðir á eg nú þín, náðarfulli, Jesus! auma fel eg ønd mín, annast hana, Jesús!

líttu nú, eg ligg hér, lágt, minn gódi, Jesús! gjør vid mig, sem gott þér, gjarnan þykir, Jesús! veit þú loksins vel mér, vid ad skiljast, Jesús! svo um alda aldir, eg þig lofi, Jesús! Amen.

Endurminníng

Guds nádar fyrir Krist og ákall um hjálp í armædu þessa lífs.

Undir Auth. nafni.

Lagid: O Jesú! edla blómi.

1. Þøkk sé, Gud! þinni mildi! þín elskan fødurleg, Soninn oss senda vildi, ad sætta heim vid þig, sú nád mig sígledur, sá fridur æ stodar, í reidi, ó fadir! ei því slá þú mig.

2. Ord Guds og ímynd sanna, vor Immanúel kjær, híngad kom hel ad kanna, hætt þegar stódum vær, dýr fæddist, fjærstøddum, fjør greiddist, sármeiddum, herleidda, hér gladdi, himins blóminn skjær.

3. Raudu svo benja blódi, blídur úthellti hér, umvafinn ángurs módi, eins sem ad ritníng tér, forrædi, fjør lúdi, fár, neyd, og sár mæda, hér nádar, hír gjædi, hóf ad géfa mér.

4. Guddóms af krapti klárum, koma réd sídan frá, Drottinn vor dauda sárum, degi

þeim þridja á; hann sigur vann víga, vinn eg því,ønn trega, sinn dug mér sanufræga, sýndi reindar þá.

5. Eptir atburdi slíka, uppsté med dýrdar síd, sjálfur og settist líka, svo hjá Guds hægri hlíd, fødur, um frid dýrann, frídur, og nád skjæra, bidur, svo blíd tærist, bót á þrauta klid.

6. Í nád og elsku sinni, oss hét ad vera hjá, og svo ad sjá hvør kynni, sálargagn þetta fá, hann anda sinn sendi, sannindin kénnandi, enn stundar unnandi, øllum heill ad tjá.

7. Réttlætis sólin sanna, sem í upphædum skín, lífgjøf og lausnin manna, líkna þú kristni þín, þér gjæda hár heidur, hér greidist, trúr bródir! úr neyd leys ørþjáda, ønd, og vanda mín.

8. Mørg verdur mannsins æfi, meiga þad allir sjá, opt trúi' eg yfirgnæfi, ángur hvad vekja má, hír síst, því hvør treysti! hérvistin er næsta, skúr flest og fár mesta, falla vill oss á.

9. Adstodar eg þig beidi, ó Gud! eg treysti þér, heimsins á harma skeidi, hans þvíad reynist mér, vinátta, von pretta, vanmáttug raun hættu, dvín fljótt, þó fín hittist, fyrst því, skárst hún er.

10. Reynt hafa rauna — tídum, rigna Guds vinir — ský, en þá í ángurshrídum,

yfir má klaga því, brøtt leidin, lítt gledur, ljótt stríd, oss tídt mædir, hæft skeidid, hratt lídur, heimi slæmum í.

11. Kriste, minn kjæri bródir! kom mér til hjástodar, einatt um æfislódir, ádynja þrautirnar, hætt er, því hritt fári, hlítt nær, þú máttfarinn, léttfær svo brátt gjørist, gángur þreingíngar.

12. Uthelltum augnatárum, ásjá eg þína kís; hørmúnga hnekk þú bárum, til hjálpar mér uppris, æ veittu, ó Drottinn! í hættum nú léttir, svo kvittun sé grættum, synda á grandi vís.

13. Sorgar mind særda þína, til sjónar eg nú hef; hun sefar mædu mína, medan eg vid hér tef — volædid vel lída, vil gladur hel strída, þolgjædid þel-blídá, þar til mér þú géf.

14. Syndin mín sárum veldur, og sorga gjørir bad, hvar skal eg bøli hreldur, hafa nú gridastad? rót saka, sút eikur, sæt þykja, ljót brekin, nót svika, fót flækir, flest allr slæst mér ad.

15. O Jesú! øndu mina, yfirbreid skjólvæng þinn, eg flý á arma þína! annad ei hæli finn; þitt rád mig þýdt leidi, þitt lid mig

mætt stodi, þitt blód mig blídt grædi, besti meistarinn.

16. Nauda vid mædu mína, medan hér feta veg, lidsemd veit þú mér þína, þeinkja lát mig: ad eg, stutt lif, og hradt hefi, hætt kif, því blídt sefa, þitt lofid, hátt hefjist, heill mín fullkomleg.

edur svo:

Nauda í mædu minni, mitt skal nú hressa géd, best fær Gud barnkind sinni, blessadur fyrirsjed, vor herra, ver fári, vær gjørum hér færa, þér æru, er tæri, allir snilli med.

Þriú vers

undir nafninu,

Gudrún Þórdardóttir.

Lagid: Fadir vor, sem á himnum ert.

1. Gjædskan þín Jesú eilíf er,
Ununar vist þú tilbjóst mér,
Drottin, lát mig þín rækja rád,
Rádi mér æ þín blessud nád,
Unn þú mér nafns ad njóta þíns,
Nákvæmast yndid hjarta míns!

2. Þer einum vil eg unna mest,
Orðið þitt læra og stunda best,
Ráfa þó hljóti i dimmum dal,
Deigja mig einginn kvíði skal,
Af því svo ríkt eg reiði mig,
Raungóði bróðir! uppá þig.

3. Deya nær burt eg eittsinn á,
O góði Jesú! vert mér hjá!
Tak mig þá þína tjaldbúð í,
Til þín mig jafnan lángar því,
Eg svo í dýrðar ríkum reit.
Rómi þitt lof með eingla sveit. Amen.

Vers.

Lagið: Jesús Kristur að Jórdan kom.

1. O Drottinn Jesú! eg mig fel, ætíð í höndur þínar, með lífi og sálu leið mig vel, lífs allar götur mínar, öllu til góðs, mér illu snú, ef mig það kann að henda, inngáng minn blessa og útgáng þú, en þegar líf skal enda, lát þú mig hjá þér lenda. Amen.

Vers

útaf fædingu Krists.

Lagid: Stridsmen þá høfdu krossfest Krist.

1. Huggunar strauma framrás fljót, fædingar Guds og manns, um innstu hjartans renni rót, raunmædda syndarans; Jesús nýfæddur, blessud bót, børnum Guds veittir krans, til þín komnum, þú tekur mót, trúar med gledi dans.

Gideonis reifi.

Dóm. b. 6, 30—40. sbr. sálm. 72, 6.

Glæst i manndóm Gudsson ber
Gideonis reifi
jólanótt á jørdu hér
jøtu i
dásemd ný,
øllum sprettur oss af því,
og inngángs himna leifi.

Gyllini rósa.

Mikk. 4.

1. Gullleg rós er grædarinn Jesús, gullleg rós med blómann ljósa, gullleg rós sem gjørir oss lýsa, gyllta rós þá fegnir kjósum.

2. Oss med pris ad endurleysa, uppspratt rós af dýrdarljósi, nafnid Jesú nádarfúsa, nett med rósar teiknast glósu.

3. Sé þér dýrd vor sálarhyrdir, súngin hátt af hvørri túngu; ástar bjart oss øllum sértu, andarljós og gullleg rósa.

Jesú umskurnar blód.

Lúk. 2, v. 11.

1. Umskorid barn var Attadag, útrann þar Jesú blód; allra fyrst þá med ángurs-plag, útrann þar Jesú blód. Vorum til yndis andar hag, útrann þar Jésú blód, svo eymd vor setjist øll í lag, útrann þar Jesú blód.

2. Allt hvad oss reynist ángurs stridt, aftaki Jesú blód; allt hvad oss þykir aptur blídt, oss veiti Jesú blód; allt hvad oss veitist

edla frídt, ávaxti Jesú blód, árid farsæli oss øllum nýtt, útrunnid Jesú blód.

Tvø nýárs vers

Lagid: Ein kanversk kvinna.

1. Ár farsælt øllum, oss nú géfi Jesús! frá slísa føllum, forda og hlífi Jesús! oss eptir þørsum, efli og blessi Jesús, andskotans ørfum, apturhaldi Jesús, ártal nær endast, æfitída, Jesús, géf oss þá greidist, gángrúm til þín, Jesús!

2. Þitt ástar bjarta, edla nafnid Jesús! þrykk á vort hjarta, med þeim blóddropum, Jesús! sem af þér dundu, í umskurn þinni, Jesús! sorgsærda undu, svoddan grædir Jesús, um aldir alda, ár nýtt géf oss, Jesú! hjá þér ad halda, í himnaríki, Jesús!

Enn þá tvø nýárs vers.

Med sama lagi.

1. Í umskurn þinni, ó minn gódi Jesús! sætt svalar minni, sál, þitt blódid, Jesús! sú

huggun hærsta, hjartad rjódi, Jesús! og eydi stærsta, ángursmódi, Jesus! um allar tídir, í einu hljódi, Jesús! þig lofi lýdir, ljúfi bródir, Jesús!

2. Ar farsælt oss géf, øllum, blídi Jesús! med vægd ei vidtef, vodatíd er, Jesús! satan lát síst sá, sjálfs þíns-smídi, Jesús! ángri eg ei þá, ødru kvídi, Jesús! dug géf og deif neyd, í daudastrídi, Jesús! en til þín oss leid, alla um sídir, Jesús!

Gyllini A B C.

1. Ad því barn Guds áttu ad hyggja, ætíd rádin gód skalt þiggja, þó þau leggi lægri þér, þín má velferd þarvid liggja, þú munt sídur Drottinn styggja, mørg því æfin mannsins er.

2. Bakmáll lætur blídt í eyra, bøndin lasts er kjærn ad reira, málbragd legg sem minnst vid þann, því af ødrum opt kannt heyra, um þig sjálfann, — þad er meira — tvøfaldt verra' enn talar hann.

3. Ciceró þad segja rédi: sá sem gyrndum tauminn lédi, medan lifna, lidugann, vid þær

seinna valla rédi, víst þad óhapp margan skédi, opt af neista bálid brann.

4. Dag hvørn þeink á dygda sædi, dag hvørn þeink á nádargjædi, dag hvørn þeink á dauda stund, dag hvørn þeink á dýrdarsvædi, dag hvørn þeink á hels kvalrædi, dag hvørn þeink á dómsins mund.

5. Einn ef litur lundinn fleina, litt til fara medal sveina, fyrir þad hann forsmá síst; hjá honum vel kann, holl ad reyna, hulin einhvør dygd sér leyna, sem þig vantar sjálfann víst.

6. Fødurlausum gódur granni, gjarnan sért, þó raunir kanni, á hann leggjast aldrej skalt, vyrding þó honum vesæld banni, verda kann hann seinna ad manni, en þitt lukku-lánid valt.

7. Glingur heims og gjørvall sómi, glisid allt, og fagur blómi, er af mørgum elskad best; allfagurt þó utan ljómi oss mun litid hjálpa i dómi, eptir ei neitt þá af því sjest.

8. Hál er gunstin høfdíngjanna, og hvikul adstod ríkismanna, þá þeim nokkud þykir ad, fékk þad Jósep fyrr ad sanna, forløgin af illum svanna, allt hid sama enn er þad.

9. Indi í heimi er ekki ad finna, allt þó margur gjøri ad vinna, fyrir gjædi fallvølt hans; þó hann vilji þér samsinna, og sínum þig med látum ginna, í þann hlaup þú aldrei dans.

10. Kjæti skalt í skordum stilla, skémtun lát ei hófi spilla, þó til gamans gjørir þér, gárúnga skalt flokk ei fylla, en fróma jafnan ad þér hylla, því þig gott af gódum skér.

11. Lauslátt fas er ljótt á svanna, og losid deyfir handyrdanna, enn þó víf sé vel ad sér; glød má vera gullhlads nanna, en gái ad brúka stillíng sanna, því hún best á fljód-um fer.

12. Mann ef litur mikid skarta, minnst þér gánga lát til hjarta, kostuglegu klædin hans, met þú dygd og manndóms parta, meir enn svoddan fordild bjarta, føgur er kápa frómleikans.

13. Nýt þú vel þad Gud þér géfur! géf þú þeim sem ekkért hefur! hefur þú þá hvørs dags braud, braud þér veitist sætt þá sefur, sefast allt hvad rauna kresur, himna sídan hreppir aud.

14. Ókunnugann ei skalt hæða, yfir það með hógværð bræða, þó einfaldann sýni sig, spara ei honum greiðann gjæða, gjørðu' af alúð við hann ræða, best sem vildir breitt við þig.

15. Prýðin heims er páfugls líki, prjálið trúi' eg í honum ríki, sinn þá fagra sjer hann dún, frá honum sagt er forsið víki, fóta sinna ef litur síki, ángri blønduð eins er hún.

16. Qvinnan góð með kjærleik sønnum, kostum bestu er safnar hrønnum, kémur Drottni fríðum frá, holl í øllum hjúskapsønnum, ætíð mun með æru fá.

17. Reynst þú vel þeim raunir kanna, ráðin góð ei skaltu banna, þeim sem þitt vill þiggja lið, gunst og hylli góðra manna, gjøfum afber høfðíngjanna, best úr raunum réttir við.

18. Sjá þú til að syndgir eigi, sjer Guð alla þína vegi, er þér nærri engill þinn, en þig satan ógnarlegi, áklagar á nótt og degi, — Herrann er sjálfur hegnarinn! —

19. Taum þú skalt við túngu reira! tala' ei allt hvað kannt að heyra! þørf er stundum þagmælskan, að lesa og nema leyfist fleira, enn

láta fram; þó seg ei meira, heldur enn býdur hæverskan.

20. Unntú þínu allvel standi! ædri trøppu fylgir vandi, vølt eru einatt vøldin há; af því hér þú ert framandi, en um síd á dýrdarlandi, muntu vegsemd fulla fá.

21. Vertu øllum vidmóts gódur, virdtu kristinn hvørn sem bródur, því í Drottni þad er hann; máls til síst vid menn sért ódur, mjøg ei heldur jafnan hljódur, þannig temprast þagmælskan.

22. Xenocrates svaf hjá sprundi, sem var fríd, og lítt sér undi, ad hún fékk ei fadmløg hans, uppstód samt frá ørfa lundi, illasneipt af þeirra fundi, sjá hér røksemd heidins manns!

23. Yfir hjú ef ertu settur, ætíd vertu í skapi léttur, nær þú skipar, brúka bón, ef þín brædi er eins og klettur, og med þjósti strax uppsprettur, traudt muntu eiga trúann þjón.

24. Zachæus med sídina mæta, sagdist ferfaldt aptur bæta, þeim er féflett hefdi hann, annars lát þig óhapp græta, en aldrei skalt því lagi sæta, ad ásælast aumíngjann.

25. Þolinmódur þú umlídir, þessar bitru rauna=tídir, lífsins medan leikur hjól, eptir margar eymda hrídir, upp mun renna gladi um sídir, blessud dýrdar blóma sól.

26. Æ, hvad mikil edla blída, unun, ró og vegsemd þýda, oss mun géfin øllum þá! veiti oss Jesús víst þá frída, vesøld eptir þessra tída, ósk sú verdi, Amen — já!

